

Francuski skladatelji trubačke literature 20. stoljeća

Strinić, Kristina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Music / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:131908>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VII. ODSJEK

KRISTINA STRINIĆ

FRANCUSKI SKLADATELJI TRUBAČKE
LITERATURE 20. STOLJEĆA

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VII. ODSJEK

FRANCUSKI SKLADATELJI TRUBAČKE
LITERATURE 20. STOLJEĆA

DIPLOMSKI RAD

Mentor: nasl. izv. prof. art. Marin Zokić

Studentica: Kristina Strinić

Ak. god. 2022./2023.

ZAGREB, 2023.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

nasl. izv. prof. art. Marin Zokić

Diplomski rad obranjen ocjenom _____ (____) .

Zagreb, 14. lipnja 2023.

POVJERENSTVO:

1. _____
red. prof. art. Marina Novak

2. _____
red. prof. art. Saša Nestorović

3. _____
nasl. izv. prof. art. Marin Zokić

SAŽETAK

Glazba 20. stoljeća ostavila je neizbrisiv trag u povijesti glazbe. Bila je razdoblje inovacija, eksperimentiranja i revolucija u glazbenom svijetu. Njezine su karakteristike bogatstvo melodija i virtuoznost izvedbe. U tom razdoblju razvili su se različiti žanrovi i istraživali zvukovi na nove načine. Jedan od instrumenata koji je odigrao značajnu ulogu u glazbi 20. stoljeća bila je truba. Francuski skladatelji značajno su doprinijeli razvoju trube kao solo instrumenta. Njihove skladbe istaknute su po tehničkoj zahtjevnosti, lirskoj ljepoti i inovativnom pristupu instrumentu. U njima kombiniraju tehničke izazove s poetičnošću i bogatim izražajem, oblikujući tako bogatu i raznoliku kulturu trube u francuskoj glazbenoj baštini. Ovaj rad sadrži kronološki poredane biografije francuskih skladatelja i njihova najpoznatija djela.

Ključne riječi: glazba, 20. stoljeće, francuski skladatelji, truba

SUMMARY

The music of the 20th century has left an indelible mark in the history of music. It was a period of innovation, experimentation and revolution in the world of music. Its characteristics include rich melodies and virtuosity in performance. During this period, various genres developed, and sounds were explored in new ways. One of the instruments that played a significant role in 20th century music was the trumpet. French composers made significant contributions to the development of the trumpet as a solo instrument. Their compositions are notable for their technical demands, lyrical beauty, and innovative approach to the instrument. They combine technical challenges with poetry and rich expression, shaping a rich and diverse trumpet culture in French musical heritage. This work contains biographies of French composers arranged chronologically, along with their most famous works.

Key words: music, 20th century, French composers, trumpet

SADRŽAJ

1. Uvod.....	1
2. Glazba 20. stoljeća.....	2
2.1. Francuska.....	4
3. Francuski skladatelji trubačke literature 20. stoljeća	5
3.1. Jacques Ibert	5
3.1.1. Impromptu.....	6
3.2. Henri Tomasi.....	6
3.2.1. Koncert za trubu i orkestar	7
3.2.2. Semaine Sainte à Cuzco	8
3.2.3. Variations Grégoriennes Sur Un Salve Regina.....	8
3.3. Eugène Bozza	8
3.3.1. Caprice.....	9
3.3.2. Concertino	9
3.3.3. Badinage.....	10
3.3.4. Rustiques.....	10
3.4. André Jolivet.....	10
3.4.1. Concertino	11
3.4.2. Drugi koncert za trubu i klavir	12
3.5. Alfred Desenclos	12
3.5.1. Incantation, Thrène et Danse	13
3.6. Jean Françaix.....	14
3.6.1. Sonatina za trubu i klavir	14

3.7. Raymond Gallois-Montbrun	15
3.7.1. Sarabande et Finale	15
3.8. Marcel Bitsch	15
3.8.1. Quatre Variations sur un Thème de Domenico Scarlatti	16
3.8.2. Capriccio	16
3.8.3. Etide za trubu	17
3.9. Charles Chaynes	17
3.9.1. Koncert za trubu	18
3.10. Jacques Castérède.....	18
3.10.1 Brèves Rencontres.....	19
4. Istaknuti skladatelji francuske škole stranog podrijetla	20
4.1. Théo Charlier	20
4.1.1. Solo de Concours	20
4.1.2. Etide za trubu	21
4.2. George Enescu	21
4.2.1. Légende	22
4.3. Arthur Honegger.....	22
4.3.1. Intrada	23
5. Elementi jazza u trubačkoj literaturi francuskih skladatelja	24
6. Zaključak	25
7. Literatura.....	26

1. Uvod

Glazba 20. stoljeća obilježena je raznim stilovima, eksperimentima i inovacijama, a francuska glazbena scena u 20. stoljeću donijela je niz talentiranih skladatelja koji su istraživali nove ideje i pristupe u glazbi, uključujući i primjenu trube kao solističkog instrumenta. Francuska je dugogodišnja glazbena sila koja je iznjedrila mnoge velike skladatelje, a francuski skladatelji za trubu istaknuli su se po svojoj originalnosti i eksperimentalnom pristupu instrumentu. Njihova glazba bila je oblikovana bogatom francuskom glazbenom tradicijom, ali su, unatoč tome, bili otvoreni prema utjecajima drugih glazbenih stilova, uključujući *jazz*, avangardu i impresionizam. Utjecaj francuskih skladatelja za trubu u glazbi 20. stoljeća proteže se i izvan granica Francuske. Njihove skladbe postale su sastavni dio repertoara trubača diljem svijeta, inspirirajući ih da istraže nove glazbene horizonte. Francuski su skladatelji na taj način oblikovali suvremenu trubačku umjetnost, ostavljajući trajan i značajan trag u povijesti glazbe. Uz inovativnost i umjetničku viziju, doprinijeli su i širenju repertoara, podizanju standarda izvedbe i donijeli bogatstvo glazbenog izraza u 20. stoljeću. Utjecaj francuskih skladatelja je neizbrisiv i ostaje kao dragocjeno naslijeđe koje trubači i ljubitelji glazbe cijene i istražuju i danas.

U sljedećim dijelovima diplomskog rada, detaljnije ćemo istražiti pojedine francuske skladatelje za trubu i njihove iznimne doprinose glazbi 20. stoljeća.

2. Glazba 20. stoljeća

Umjetnost 20. stoljeća sastavni je dio životne stvarnosti i izričaj društvenih i političkih događanja. Na umjetnički stil na svim poljima umjetnosti u velikoj su mjeri utjecale ideologije i filozofije koje su prevladavale, kao i napredak znanosti i tehnologije. Glazbu 20. stoljeća karakterizira istovremeno prisustvo više skladateljskih stilova i smjerova. Skladatelji su slijedili vlastite ideje i ispitivali granice pokušavajući otkriti novitete u glazbi. Početkom stoljeća krenuli su u istraživanje tako što su proširili tonalitet, a zatim ga potpuno razorili. Eksperimentirali su s tonskom građom, strukturom akorda, harmonijskim odnosima i elementima glazbe. Slobodnije su koristili i disonance. Jedna od inovacija u glazbi ovog razdoblja jest atonalitet. Odlikuje ga nedostatak tonike i funkcionalnih odnosa te ravnopravnost svih tonova. Prve skladbe u atonalitetu skladao je Arnold Schönberg oko 1909. godine. Osjećao je teret prevelike slobode pa je sam odlučio organizirati atonalitet i izumiti dvanaesttonsku tehniku skladanja.

U prvoj polovici 20. stoljeća usporedno postoje sljedeći stilovi: impresionizam, ekspresionizam, neofolklorizam i neoklasicizam. Ključni predstavnici impresionizma bili su francuski skladatelji Claude Debussy i Maurice Ravel. Glavna je karakteristika ovog stila bila poticanje unutarnje emocije preko vanjskog podražaja s ciljem prikaza doživljaja trenutka. S druge strane, osnovni cilj ekspresionizma bio je prikaz unutarnjeg stanja autora, odnosno emocija koje prožimaju samo njega i tako oblikuju njegov pogled na svijet. Te su misli i emocije uglavnom bile pesimistične jer su nastale pod utjecajem Prvog svjetskog rata. Glavnim predstavnicima ekspresionizma smatraju se skladatelji *Druge bečke škole*, a to su Arnold Schönberg i njegovi učenici Anton Webern i Alban Berg. Spajanje folkloru i suvremenog dovelo je do pojave neofolklorizma, čiji je ugledni predstavnik bio mađarski inovativni skladatelj Béla Bartók. Kao suprotnost navedenim stilovima, pojavio se neoklasicizam. Predstavnici ovog stila bili su inspirirani ranijim kompozitorima. Kombinirali su nove tehnike sa starim harmonijama i na taj način stvarali nova djela. Najvažnije odlike glazbenog neoklasicizma su povratak tonalitetu i konvencionalnim formama. Među najistaknutije predstavnike ovog stila ubrajamo Igora Stravinskog, Sergeja Prokofjeva i Dmitrija Šostakoviča.

U drugoj polovici 20. stoljeća glazbena je scena doživjela velike promjene koje su se odrazile na samu glazbu i njezine slušatelje. Uz klasičnu glazbu, u ovom razdoblju porasla je popularnost glazbenih žanrova, kao što su *jazz*, *rock* i elektronička glazba.

Jazz je doživio veliku ekspanziju tijekom 20. stoljeća. Pojavom novih stilova kao što su *bebop*, *cool jazz*, *free jazz* i *jazz fusion*, proširio se diljem svijeta i postao jedan od najpopularnijih glazbenih žanrova 20. stoljeća. Veliki broj istaknutih *jazz* glazbenika bio je iz Sjedinjenih Američkih Država, poput Charlieja Parkera, Milesa Davisa i Johna Coltranea. I Europa je dala svoj doprinos, posebno s francuskim *jazzom*, koji se razvio kao dio kulturne revolucije 1960-ih.

Rock glazba svoj je procvat doživjela početkom druge polovice 20. stoljeća kad je postala globalni fenomen s bendovima kao što su *The Beatles*, *The Rolling Stones* i *Led Zeppelin*. *Pop* glazba također je postajala sve popularnija, posebno dolaskom televizije i novih medija.

Jedna od najznačajnijih promjena u glazbi 20. stoljeća bila je razvoj elektroničke glazbe, u kojem su se posebno istaknule Njemačka s predstavnicima Karlheinzom Stockhausenom i grupom Kraftwerk, kao i Francuska u kojoj su taj put utabali Pierre Schaeffer i Pierre Henry. Krajem stoljeća, elektronička plesna glazba postala je jedan od najpopularnijih žanrova diljem svijeta.

Glazbu prethodnog stoljeća često je teško slušati i prihvatiti jer stvara probleme u razumijevanju i shvaćanju te zahtijeva posebnu pozornost pri slušanju. Zbog provokativnog sadržaja i disonantnog zvuka privlači uži krug slušatelja u odnosu na ranija razdoblja. Radica¹ tvrdi:

»Nije pretjerano reći da se glazba 20. stoljeća nalazi negdje s druge strane naše percepcije, nameće nam takoreći neželjenu problematiku koja se podjednako odnosi na slušanje, razumijevanje i prihvaćanje.«

---

¹ Radica, D. (2009.) Glazba 20. stoljeća - smjernice usvajanja novoga glazbenog jezika. Bašćinski glasi, Južnohrvatski etnomuzikološki godišnjak, Knjiga 9 - 10, 413-427. [<https://hrcak.srce.hr/257853> (pristup: 14.5.2023.)]

Kombinacija različitih stilova i utjecaja stvorila je raznoliku i dinamičnu glazbenu scenu koja je i danas prisutna u suvremenoj glazbi.

2.1. Francuska

Tijekom 20. stoljeća, Francuska je bila jedna od vodećih europskih zemalja, sa značajnom ulogom u politici, umjetnosti i kulturi. Prošla je kroz mnoge političke promjene i događaje te društvene i kulturne preinake. Bila je domaćin nekih od najznačajnijih umjetničkih pokreta u modernoj povijesti.

Kad je riječ o glazbi, Francuska je imala značajan utjecaj u svijetu, posebno u razdoblju između Prvog i Drugog svjetskog rata. U to vrijeme, Pariz je bio središte umjetničkog i kulturnog života u Europi, a francuski skladatelji poput Claudea Debussyja, Mauricea Ravela i Erika Satiea stvorili su značajna inovativna djela koja su postala klasici klasične glazbe i odraz njihova individualnog stila. Debussy je stvorio novi harmonijski jezik koji je imao utjecaj na cijelu europsku klasičnu glazbu, Ravel je kombinirao tradicionalne francuske i španjolske glazbene elemente u svojim djelima, dok je Satie bio poznat po svojim neobičnim i ekscentričnim djelima. Izniman doprinos dao je i Olivier Messiaen svojim jedinstvenim stilom i prepoznatljivim izrazom, kao i njegov učenik Pierre Boulez.

Neizostavni su i pripadnici pariške skladateljske skupine *Šestorica – Les Six*: Georges Auric, Louis Durey, Arthur Honegger, Darius Milhaud, Francis Poulenc i Germaine Tailleferre.

Dok su skladatelji stvarali glazbu utjecajnu u svijetu klasične glazbe, francuski *jazz* glazbenici bili su pioniri u razvoju novih stilova *jazz* glazbe.

Prvih nekoliko desetljeća 20. stoljeća Francuska je bila ispunjena *jazzom* New Orleansa, koji je stigao u Europu zahvaljujući američkim vojnicima. Nedugo nakon, pojavili su se francuski *jazz* glazbenici koji su stvorili vlastite stilove. To su, na primjer, gitarist Django Reinhardt i violinist Stéphane Grappelli. Postali su poznati po svom karakterističnom zvuku koji kombinira tradicionalni francuski stil s elementima *jazza*.

3. Francuski skladatelji trubačke literature 20. stoljeća

Francuski skladatelji značajno su doprinijeli obogaćenju trubačke literature. Početkom 20. stoljeća znatno se povećala zainteresiranost za komponiranje literature za puhačke instrumente jer su skladatelji inspirirani novim tehnikama sviranja puhačkih instrumenata uvidjeli mogućnost eksperimentiranja i izražavanja na novi, do tad neviđeni način.

Unapređenje tehnike sviranja trube započelo je u ranom 20. stoljeću kad su trubači počeli istraživati nove načine sviranja u želji za postizanjem veće preciznosti i izražajnosti. Izum ventila na trubi u 19. stoljeću i njihov razvoj tijekom 20. stoljeća pružili su trubačima mogućnost sviranja kromatike i brzih pasaža, što je povećalo virtuoznost trube.

Francuski su skladatelji uspjeli stvoriti kreativnu trubačku literaturu, često kombinirajući tradicionalne elemente s tehničkim i izvedbenim inovacijama. Njihove skladbe bogate su virtuosnom tehnikom, stoga i danas predstavljaju izazov izvođačima diljem svijeta.

3.1. Jacques Ibert

Jacques Ibert bio je francuski skladatelj klasične glazbe. Rođen je 1890. godine u Parizu. Učio je glazbu od ranog djetinjstva i studirao na Pariškom konzervatoriju. Osvojio je nagradu *Grand Prix de Rome*² u svom prvom pokušaju, unatoč studiju prekinutom zbog službe u Prvom svjetskom ratu.

Kasnije je nastavio uspješnu skladateljsku karijeru, napisavši sedam opera, pet baleta, glazbu za predstave i filmove, djela za klavir solo, zborna djela i komornu glazbu. Neka djela pisao je u suradnji s drugim skladateljima. Vjerojatno ga se najviše pamti po njegovim orkestralnim djelima *Divertissement*, pisanim za mali orkestar i *Escapes*, zrelim romantičnim djelom za veliki orkestar.

---

² *Prix de Rome*, u cijelosti *Grand Prix de Rome*, bilo koja iz skupine stipendija koje je francuska vlada dodjeljivala između 1663. i 1968. kako bi mladim francuskim umjetnicima omogućila studiranje u Rimu. Nazvan je tako jer su studenti koji su osvojili veliku, odnosno prvu nagradu u svakoj umjetničkoj kategoriji išli studirati na Francusku akademiju u Rimu. [<https://www.britannica.com/art/Prix-de-Rome>. (pristup: 1.6.2023.)]

Kao skladatelj, nije se vezao ni za jedan od prevladavajućih glazbenih žanrova svoga vremena. Preminuo je 1962. u Parizu.

3.1.1. *Impromptu*

Djelo *Impromptu* skladano je 1951. godine za C trubu uz klavirsku pratnju. Iz naziva djela možemo zaključiti da se radi o kraćoj instrumentalnoj kompoziciji slobodne forme i improvizacijskog karaktera. Danas se izvodi na recitalima i dio je repertoara za audicije na konzervatorijima i sveučilištima diljem svijeta.

Ibertov glazbeni stil raznolik je po raspoloženju, koristeći jasno definirane melodije i tonalitet obogaćen proširenim harmonijama kako bi stvorio široku paletu boja i emocija. *Impromptu* za trubu i klavir nije iznimka. Početak djela je tajanstven, pri čemu klavir djeluje kao kontrabas koji započinje svirku. Nakon šest taktova, truba se javlja s deklamatorskom fanfarom. Nedugo nakon, spušta se u niski registar koji vodi u sljedeći dio. Klavir, koji i dalje ima ulogu kontrabasa, iznosi ritmičnu dionicu koja pojačava energiju i stvara bučnu pozadinu. Truba, ne želeći biti nadmašena, ulazi hrabro kao i prije, svirajući melodiju koja, kao što naslov sugerira, zvuči kao da je improvizirana. Klavir ju prati s proširenim *jazz* harmonijama koje su uobičajene za Iberta. Početni se materijal ponovno iznosi na samom kraju djela, pri čemu truba daje završnu izjavu. U iznenađujućem završetku, duo se vraća na ritmičnu dionicu srednjeg dijela, podižući se do gornjeg registra trube. Zajedno zatvaraju djelo s tri oštra tona koja djeluju kao uskličnik ovom živahnom djelu. *Impromptu* predstavlja izazov trubačima zbog izdržljivosti i visokog registra.

3.2. Henri Tomasi

Henri Tomasi bio je francuski skladatelj i dirigent. Rođen je 1901. godine u Marseillesu u Francuskoj. Podrijetlom je s otoka Korzike, gdje je proveo dio djetinjstva. Bio je izložen korzičkom folkloru, što je jasno dokazano djelom *Les chants de Cyrnos* njegova oca Xaviera Tomasija.

Kad je imao pet godina, obitelj se preselila u Mazargues, gdje je počeo učiti klavir i teoriju glazbe. Već je u dobi od sedam godina primljen na Konzervatorij u Marseillesu. Počeo je nastupati pred bogatim građanskim obiteljima.

Prvi svjetski rat odgodio je njegov početak studija na Pariškom konzervatoriju. Nastavio je nastupati na raznim mjestima, kao što su otmjeni hoteli, restorani i kino kuće. U tom je periodu dar za skladanje razvijao improvizacijom na klavijaturi.

Godine 1921. upisao je studij na Pariškom konzervatoriju. Šest godina kasnije, postaje dobitnik nagrade *Grand Prix de Rome* sa svojom kantatom *Coriolan*. Iste godine osvojio je i prvu nagradu iz dirigiranja. Potaknut događajima iz Drugog svjetskog rata, 1944. godine počeo je skladati *Requiem*, koji je posvetio mučenicima u pokretu otpora Francuske. Dvije godine nakon, postao je dirigent Opere u Monte Carlu, nakon čega je bio izrazito tražen diljem Europe. Godine 1948. skladao je *Koncert za trubu i orkestar*, a nakon toga i skladbe za druge instrumente.

Osvojio je *Grand Prix de la Musique Française* 1952. godine. Dirigiranjem se prestao baviti 1957. zbog zdravstvenih razloga. Preminuo je 1971. godine u Montmartreu.

3.2.1. Koncert za trubu i orkestar

Koncert za trubu i orkestar, najpoznatije djelo Henrija Tomasija, samo je jedno od 16 koncertnih kompozicija od kojih mnoge uključuju puhače i limene instrumente. Ovaj koncert skladan je za C trubu 1948. godine. Tomasi ga je skladao za Ludovica Vaillanta koji ga je prouzveo 1949. godine u Parizu. Nastao je u vrijeme kad je Tomasi bio duboko razočaran ratom.

Od motiva fanfara koji dominira prvim stavkom pa sve do pratnje bubnjeva u *kadenci*, koncert odiše brojnim vojničkim aluzijama. Zanimljivo je da motiv fanfara ima tendenciju tonalnog i ritmičkog kolapsa, postajući sve više liričan i kromatski naglašen. Prvi stavak završava s osjećajem otuđenosti, dok truba polako dominira u visokom registru, a orkestar lebdi iznad nerazriješene harmonije. Drugi stavak donosi raskošan harmonijski plan, nad kojim *jazzom* obojena solo truba razrađuje prostranu melodiju. Duhoviti i zanosni treći stavak koristi puni efekt orkestra, oslanjajući se na kontrastne kombinacije ksilofona i tube, dok zauzeta linija trube pleše iznad njih. Kombinacija visokih i niskih tonova uz raznolik ritam daje privlačan završetak djelu.

Koncert predstavlja izazov zbog virtuoznih tehnika kao što su dupli jezik, velik raspon i izdržljivost te zahtijeva kontrolu tona u svakom registru i dinamici. Smatra se jednim od najtežih koncerata za trubu u dvadesetom stoljeću koji ne koriste avangardne tehnike.³

3.2.2. *Semaine Sainte à Cuzco*

Djelo *Semaine Sainte à Cuzco* skladano je 1962. za *piccolo* B trubu solo, B ili C trubu, gudački orkestar, dvije harfe i četiri timpana. Jednostavačno je i podijeljeno u tri odjeljka. Smatra se zahtjevnim zbog visokog registra, iako izvođenje na *piccolo* trubi smanjuje problem raspona. U drugom stavku ovog djela nazvanom *Invocation* možemo uočiti da je Tomasi bio sklon kazalištu. To dokazuje smjernica za način izvođenja koja glasi "*comme une improvisation dramatique*" (fr. "poput dramske improvizacije").

3.2.3. *Variations Grégoriennes Sur Un Salve Regina*

Ovo djelo skladano je 1964. za B ili C trubu solo i gudački orkestar. Započinje orkestralnim uvodom od četiri takta, koji vodi izravno u izvođenje antifonske melodije *Salve Regina* (lat. "Zdravo Kraljice") u dorskom modusu. Iznad melodije, truba daje *obligato* nalik pjevanju. Nakon predstavljanja teme slijede četiri varijacije, od kojih je posljednja harmonizirana durskim akordima u paralelnom kretanju iznad kojih deklamira truba. Tomasijeve Varijacije nemaju taktne crte, što pokazuje da su u skladu s metričkom slobodom gregorijanskog pjevanja. Ovo djelo smatra se zahtjevnim zbog izdržljivosti i prikladno je za napredne trubače.

3.3. Eugène Bozza

Eugène Bozza bio je francuski skladatelj i dirigent. Rođen je 1905. godine u Nici, gradu na jugu Francuske. U ranoj dobi pokazao je talent za glazbu. Prvi instrument koji je svirao bio je klavir. 1920-ih je preselio u Pariz, gdje je živio u plodnom razdoblju između dva rata. Proživio je gotovo cijelo stoljeće. Iako je bio vršnjak svih glazbenih stilova, nije se privrgnuo niti jednom.

---

³ Eschrich, J. (1989.) The Brass Music of Henri Tomasi, International Trumpet Guild Journal 13/ 3: 5.

Nakon uspješne solističke i dirigentske karijere u rodnoj Francuskoj, preselio je 1939. godine u Rim, gdje je postao profesor kompozicije na Nacionalnoj akademiji *Santa Cecilia*. Stekao je međunarodnu slavu kao skladatelj koji je razvio vlastiti stil pisanja za puhače, s naglaskom na harmoniju i ritam. Njegov opus broji više od stotinu skladbi, uključujući koncerte za klarinet, saksofon i trubu, sonate za klavir, niz sonata za puhačke instrumente i nekoliko simfonija.

Tijekom karijere, radio je i kao profesor kompozicije na konzervatorijima u Nici i Marseilleu. Bio je član brojnih žirija na natjecanjima skladatelja diljem Europe, poznat po svojoj pedagoškoj predanosti i angažmanu u razvoju mladih skladatelja. Preminuo je u Valenciennesu 1991. godine.

3.3.1. *Caprice*

Ovo je djelo Bozzina prva objavljena skladba za solo trubu. Posvećeno je Eugèneu Foveauu, Bozzinom kolegi i cijenjenom profesoru trube na Pariškom konzervatoriju. Djelo je objavljeno 1943. godine i namijenjeno izvođenju na natjecanju.

Kao što naslov sugerira, ovo je kratko djelo živog karaktera. Većina skladbi ovog naslova su u trodijelnom obliku, s naglim promjenama raspoloženja i tempa. Bozzin *Caprice* nije iznimka, a svaki od tri dijela u ovom djelu uključuje različite elemente američkog *jazza*. Tri su dijela u odnosu brzi – polagani – brzi, što je dio skladateljskog plana na koji su nedvojbeno utjecali brojni talijanski koncerti koje je Bozza proučavao i izvodio tijekom godina obrazovanja kao student violine.

3.3.2. *Concertino*

Ovo djelo skladano je 1949. godine za C trubu i orkestar. *Concertino* je jedino Bozzino višestavačno djelo za solo trubu. Napisan je nakon djela *Caprice* i sadrži utjecaj *jazza* kao i prethodna skladba. Bozzin stil skladanja je prepoznatljiv. U prvom stavku piše melodiju koja je vrlo slična *ragtime* melodiji u njegovom djelu *Caprice*. *Ragtime* melodija najprije se javlja u pratnji, a zatim se čuje u trubi solo. Početak drugog stavka također pokazuje utjecaj *jazza*. U uvodnoj melodiji koju izvodi solo truba, Bozza koristi malu tercu i sniženi sedmi stupanj ljestvice, što sugerira utjecaj *bluesa*. Za razliku od prethodna dva, treći stavak ne sadrži puno *jazz* elemenata. *Concertino* se smatra tehnički zahtjevnim djelom i sadrži dvije kratke, ali zahtjevne *kadence*.

3.3.3. *Badinage*

Iako je djelo *Badinage* skladano iste godine kad i *Concertino*, ono ne sadrži istu vrstu očitih utjecaja *jazza*. Ako usporedimo *Badinage* s *Capriceom* i *Concertinom*, možemo uočiti da je harmonijski jezik jednostavniji i da nema ukrasa koji mijenjaju ton, kao što su *glissando* i *flutter tongue* (eng. *flutter tongue*, njem. *Flatterzunge*: lepršavi jezik).

Badinage predstavlja uzbudljiv dodatak repertoaru trubača. Ova skladba iskorištava puni potencijal instrumenta i idealna je za trubače koji su na srednjoj ili naprednoj razini sviranja. Bozzina izuzetna sposobnost i kreativnost jasno dolaze do izražaja u ovom djelu pisanom za trubu i klavir. U skladbi se javljaju uzlazni *arpeggio* i energične *staccato* "pitanje – odgovor" izmjene trube i klavira. Uspješno se prenosi komični element ovog komada, što čini Bozzin *Badinage* zabavnim i raznovrsnim djelom u repertoaru za trubu.

3.3.4. *Rustiques*

Djelo *Rustiques* jedno je od Bozzinih najčešće izvođenih djela za trubu solo. Objavljeno je 1955. godine. Sadrži blistave *kadence*, liričnost i zarazne melodije. Prikladno je za recitale i natjecanja. Djelo se smatra zahtjevnim zbog izdržljivosti i brzih pasaža, istražuje cijeli raspon i zahtijeva od izvođača brze prijelaze iz niskog u visoki registar putem artikuliranih *arpeggia* i brzih uzlaznih pasaža.

3.4. André Jolivet

André Jolivet bio je francuski skladatelj. Rođen je 1905. godine na Montmartreu u Parizu. Njegov se otac amaterski bavio slikarstvom, što je mladog Joliveta poticalo na interes za likovnu umjetnost, a majka ga je učila svirati klavir od četvrte godine života. Bio je fasciniran slikarstvom, kazalištem i poezijom te posebno zainteresiran za glazbu. U dobi od 13 godina napisao je skladbu *Romance barbare* na vlastite stihove. Sa 14 godina počeo je učiti violončelo kod Louisa Fellarda. 1919. godine slušao je koncerte Orkestra *Pasdeloup* na kojima je upoznao glazbu Ravela, Dukasa i Debussyja. Bio je duboko inspiriran ovim skladateljima.

Kao petnaestogodišnjak, skladao je balet s vlastitom scenografijom i kostimografijom. Iste godine započeo je studij pjevanja, harmonije i orgulja kod Abbéa Théodasa, tadašnjeg zborovođe crkve *Notre Dame de Clignancourt* u Parizu. Često je posjećivao glazbene kazališne produkcije *Comédie-Française* u mladosti i sanjao o tome da postane član institucije. Unatoč svojim umjetničkim sklonostima i interesima, napustio je studij nakon godinu dana te se uz nagovor roditelja počeo školovati za učitelja. Za vrijeme školovanja paralelno je učio glazbu.

Od 1927. do 1932. godine, Paul Le Flem ga je tjerao da uči harmoniju i kontrapunkt. S njim je Jolivet savladao strogoću i disciplinu pisanja. Le Flem mu je otkrio Schönberga, Berga i Bartóka i preporučio ga svom prijatelju Edgardu Varèseu, čiji je ubrzo postao učenik. Od 1930. do 1933. Varèse ga uči zvuku "materije" i radikalno mijenja njegov pristup glazbi.

Godine 1936. s Yvesom Baudrierom, Danielom Lesurom i Olivierom Messiaenom osnovao je *Jeune France*, grupu namijenjenu promicanju nove francuske glazbe.

1939. je Jolivet bio mobiliziran u Fontainebleau. Iskustvo rata dodatno ga je nadahnulo za pisanje. Od 1945. do 1959. bio je glazbeni direktor *Comédie-Française*. Brojne skladbe koje je potom skladao ili reorkestrirao dodao je u katalog koji uključuje važnija djela, poput dvanaest koncerata za osam različitih instrumenata, brojne simfonijske ili komorne partiture.

Od 1966. do 1970. predavao je kompoziciju na Nacionalnom konzervatoriju za glazbu i ples u Parizu. Godine 1972. Rolf Liebermann, ravnatelj Pariške opere, naručio je od Joliveta operu *Bogomilé ou le lieutenant perdu* na libreto Marcela Schneidera. Ovom nedovršenom djelu skladatelj je posvetio posljednje dvije godine svog života. André Jolivet iznenada je preminuo u prosincu 1974. godine.

3.4.1. Concertino

Jolivet je skladao *Concertino* za trubu 1948. godine za Ludwiga Valianta i posvetio ga Claudeu Delvincouru, ravnatelju Nacionalnog konzervatorija u Parizu. Valiantu, i svim drugim trubačima koje je Jolivet poznao, djelo je bilo preteško za svirati.

Čuo je za obećavajućeg mladog studenta Pariškog konzervatorija i pitao ga može li praižvesti skladbu. Student je pristao i premijerno izveo komad 1950. godine, a nedugo nakon ga je i snimio. Ovaj student bio je Maurice André.

Concertino je napisan u obliku teme s varijacijama. Djelo je u cjelini atonalno. Ponekad se ključna područja nakratko utvrde, ali su od male važnosti, s obzirom da uglavnom ostaju nerazriješeni i okruženi su neskladom.

3.4.2. Drugi koncert za trubu i klavir

Ovo djelo napisano je 1954. godine i nazvano *baletom za trubu* od strane skladatelja. Prikazuje utjecaj *jazza* u svojoj notaciji. S čak 14 različitih udaraljki, istaknutim klavirom i saksofonima, orkestar dobiva kvalitetu simfonijskog plesnog *benda*. Važnost udaraljki osjeća se od prvih taktova s motom koji nalikuje na pogrebnu pjesmu. Prigušena truba pridružuje se prije nego orkestar preuzme vodstvo, ubrzavajući tempo u frenetičnom naletu. Drugi stavak karakteriziraju sveprisutni rastavljeni akordi na klaviru, duboki limeni instrumenti i prostrana melodija trube. Postepeno dodavanje instrumenata dovodi do potpunog orkestralnog sastava, pri čemu truba postiže osjećaj dijaloga koji vodi sama sa sobom uz upotrebu prigušivača kako bi mijenjala karaktere. U trećem stavku melodiju najprije iznosi klavir, a zatim ju različite instrumentalne skupine ponavljaju i na taj način stvaraju gradaciju. Kompletne sekcije udaraljki praćene je klavirom, stoga za ovo djelo možemo tvrditi da je nastalo pod utjecajem *jazza*.

3.5. Alfred Desenclos

Alfred Desenclos bio je francuski skladatelj. Rođen je 1912. godine u Le Portelu, naselju na sjevernoj obali Francuske. U njegovim formativnim godinama, između dva svjetska rata, neoklasicizam se pojavio kao dominantna glazbena sila u Francuskoj. Nastao je kao reakcija na postromantizam i atonalni ekspresionizam. Desenclosova glazba ima korijene u neoklasičnom stilu *Les Six*, koji se mogao čuti u Parizu 1920-ih i 1930-ih. Započeo je svoje formalno glazbeno obrazovanje 1929. na Konzervatoriju u Roubaixu, gdje je primarno studirao klavir, ali i orgulje, povijest glazbe i harmoniju.

Glazbeno-teorijske studije učio je pod mentorstvom Francisa Bousqueta, dobitnika *Grand Prix de Rome* 1923. godine. Bousquet, koji je bio poznat po svojim kazališnim djelima, kombinirao je tradicionalnu harmonijsku sintaksu s površinskim aluzijama na egzotičnu glazbu.

Početak 1932. Desenclos je počeo studirati na Pariškom konzervatoriju. Tijekom ranih godina studija, pohađao je napredne satove harmonije, kontrapunkta i fuge. Jedan od Desenclosovih kolega iz razreda kompozicije bio je violinist i skladatelj Raymond Gallois-Montbrun.

Desenclosov učitelj kompozicije na Pariškom konzervatoriju bio je Henri Büsser, učenik Cesara Francka, C. Gounoda i J. Masseneta. Kao i Bousquet, Büsser je bio poznat po svojim dramskim djelima. Svoju glazbu, smještenu u francusku glazbu 19. stoljeća, pisao je pod utjecajem ne samo svojih učitelja, već i R. Wagnera, C. Saint-Saënsa i C. Debussyja. Njegova sakralna glazba pripada tradiciji koju je započeo Saint-Saëns, a nastavio Fauré.

Godine 1942., Desenclos je osvojio *Grand Prix de Rome*, najveće priznanje žirija. Iste je godine s Andréom Theurerom napisao glazbu za film *Le voile bleu*.

Nakon osvajanja nagrade, postao je direktor Konzervatorija u Roubaixu, gdje je ostao od 1943. do 1950. godine. Iako je bio primarno okupiran nastavničkim i administrativnim dužnostima u tom razdoblju, uspio je objaviti niz komornih djela. Ipak, svoje najpoznatije skladbe objavio je između 1950. i 1967. godine, kad više nije imao nastavne i administrativne dužnosti. Jedna od njih je *Incantation, Thrène et Danse* za trubu i orkestar napisana 1953. godine. Alfred Desenclos preminuo je 1971. godine u Parizu.

3.5.1. *Incantation, Thrène et Danse*

Incantation, thrène et Danse djelo je koje je Desenclos napisao 1953. godine za natjecanje Pariškog konzervatorija. Djelo je posvećeno dvojici profesora, Eugèneu Foveauu i Raymondu Sabarichu. Zahtijeva napredne vještine, tehniku i izdržljivost. *Incantation* započinje energičnim izljevom orkestra, kojemu je uzvraćena jednaka energija prilikom iznošenja motiva trube koja dijeli melodijske motive s violinama i flautom. Bogata orkestracija sa sinkopiranim ritmovima u orkestralnoj pratnji i često rapsodičnom trubom podsjeća na *jazz* 1950-ih.

U melankoničnom stavku *Thrène*, nerazriješene harmonije kreću se paralelnim pokretom i doprinose maglovitoj i prigušenoj atmosferi, dok oboja oponaša solo liniju trube. *Danse*, s druge strane, doslovno iskače s naglascima udaraljki izvan ritma i živahnim ritamskim i melodijskim izmjenama trube i orkestra. *Kadenca* ističe cijeli raspon i virtuozne mogućnosti trube prije ponovnog ulaska orkestra. Ritmovi u udaraljkaama sugeriraju potisnutu energiju i vode do proširenog lirskog dijela u kojem se melodijska tema detaljno istražuje. Djelo završava uzbuđljivim završetkom.

3.6. Jean Françaix

Jean Françaix bio je francuski skladatelj i pijanist, poznat po svojim stilski raznolikim i virtuoznim skladbama. Rođen je 1912. godine u Le Mansu u Francuskoj.

U dobi od šest godina počeo je uzimati satove klavira i kompozicije kod svog oca. Studirao je na Konzervatoriju u Le Mansu, a kasnije i na Pariškom konzervatoriju. Nedugo nakon stvaranja djela za različite instrumente i ansamble, postao je jedan od najtraženijih skladatelja u Francuskoj.

Njegove skladbe karakteriziraju se svježim melodijskim linijama, živahnim ritmovima, širokim harmonijama i neobičnim instrumentacijama. Pored skladanja, bio je i uspješan pijanist i često je nastupao s poznatim glazbenicima. Također, autor je nekoliko knjiga o glazbi i glazbenicima.

Françaix je primio brojne nagrade za svoj rad, uključujući *Grand Prix de Rome* za kompoziciju 1932. godine. Bio je član Francuske akademije umjetnosti. Preminuo je 1997. godine u Parizu.

3.6.1. Sonatina za trubu i klavir

Sonatina je trostavčno djelo skladano za natjecanje 1952. godine. Sadrži primjere neoklasičnih skladateljskih tehnika dvadesetog stoljeća.

Svi se stavci temelje na baroknoj instrumentalnoj suiti. Uvodni *Prélude* ima lagan, duhoviti karakter i neočekivane harmonijske pomake. *Sarabande* slijedi tradicionalni barokni model svojom formom sastavljenom od uravnoteženih četverotaktnih fraza, metrom i nježnim, gracioznim i ozbiljnim karakterom. Melodiju preuzima klavir u drugoj polovici dok prigušena truba plete protumelodije. Stavak završava kadencom koja nagovještava *Gigue*, koji opet koristi elemente tradicionalnog modela uključujući imitaciju i motivsku igru, unakrsne ritmove, nepravilne fraze i složeni trostruki metar.

Françaix koristi iznenadne dinamične kontraste i neočekivane tonalitete koji stvaraju elemente humora, čime je dodatno obogaćeno djelo.

3.7. Raymond Gallois-Montbrun

Raymond Gallois-Montbrun bio je francuski skladatelj i dirigent. Rođen je 1918. Saigону, u Vietnamu. U ranoj je dobi pokazivao veliki interes za glazbu i sviranje klavira. Studirao je na Pariškom konzervatoriju s Henrijem Büsserom.

Godine 1944. osvojio je *Grand Prix de Rome* s kantatom *Louise de la Miséricorde*. Zbog rata nije dugo ostao u Italiji. Započeo je karijeru violinista i održao brojne koncerte diljem Europe i svijeta. Nakon nekoliko turneja, 1957. godine postao je ravnatelj Konzervatorija u Versaillesu, a pet godina kasnije i Pariškog konzervatorija. Preminuo je 1994. godine u Parizu.

3.7.1. Sarabande et Finale

Raymond Gallois-Montbrun skladao je *Sarabande et Finale* za natjecanje 1949. godine. Ovo je djelo dvostavačna suita. *Sarabande* slijedi tradiciju izvornog baroknog plesa: u trodobnoj je mjeri, a metrički je naglasak svake mjere na drugom taktu. Ovaj pokret odstupa od tradicije mijenjajući metre u četverostruke i neparne metre, kao i modificirajući postavljanje metričkog naprezanja. Melodija je spora i izražajna, postupno se razvija do glasnog i visokog vrhunca. Za razliku od *Sarabande*, *Finale* je brži i zahtijeva više tehničkih vještina. *Sarabande et Finale* traje sedam minuta i pruža priliku izvođaču da se odmori između stavaka, uz nekoliko dužih odmora u *Finalu*.

3.8. Marcel Bitsch

Marcel Bitsch bio je francuski skladatelj. Rođen je 1921. godine u Parizu. Kao student glazbe, studirao je harmoniju, kontrapunkt, fugu i kompoziciju na Pariškom konzervatoriju. Osvojio je brojne nagrade, od kojih je važno istaknuti *Grand Prix de Rome* 1945. godine. U jesen 1956. godine, Bitsch se zaposlio kao profesor na Pariškom konzervatoriju. Tu je funkciju obnašao do svoga umirovljenja. Tijekom tridesetdvo godišnjeg mandata, predavao je harmoniju i kontrapunkt te pisao kritičke osvrtne na skladbe J. S. Bacha. Napisao je i knjige o harmoniji, kontrapunktu i fugi. Bio je jako uspješan nastavnik. Mnogi njegovi učenici s Konzervatorija imali su uspješne karijere skladatelja, nastavnika i izvođača diljem svijeta. Preminuo je u Parizu 2011. godine.

3.8.1. *Quatre Variations sur un Thème de Domenico Scarlatti*

Marcel Bitsch skladao je *Quatre Variations sur un Thème de Domenico Scarlatti* za natjecanje za trubu 1950. godine. Djelo je tema s četiri varijacije. Izvor teme je Scarlattijev *Essercizi per Gravicembalo*. Bitschevo djelo snimljeno je četrnaest puta. Zahtijeva visoki stupanj intervalne fleksibilnosti. Tema ovog djela je fanfara u trodobnom metru koja se postupno uljepšava do visokog stupnja, uz izmjene izvorne melodije i dodavanje većih ukrasa. Prva, druga i četvrta varijacija su brzog tempa, dok je treća mirna. Tema, prva, treća i četvrta varijacija su u trodobnoj, dok je druga varijacija u dvodobnoj mjeri. Zahtjevi svirača za ovaj rad pokrivaju svaki aspekt trubačke tehnike i muziciranja. Čiste artikulacije u svim volumenima i fleksibilnost od najveće su važnosti. Solist mora biti sposoban brzo izmjenjivati glazbene karaktere u trećoj varijaciji, jer ona odudara zbog brze virtuoznosti. Nema upotrebe nijemih zvukova, a *flutter* je jedina prisutna proširena tehnika. Djelo traje osam minuta i namijenjeno je izvođenju na B trubi. Iako su u djelu prisutne kraće stanke, koje su prilika za odmor izvođača, kratke su i malo ih je pa većini izvođača izazov predstavlja izdržljivost.

3.8.2. *Capriccio*

Capriccio pour Cornet Sib et Piano djelo je skladano za natjecanje za kornet 1952. godine. Kao i druga Bitscheva djela za trubu i kornet, *Capriccio* je izazovan. Počinje *kadencom*, ističući tehniku izvođača skokovima u većim intervalima i dvostrukim jezikom. *Capriccio* traje šest minuta, s minimalnim mogućnostima za odmor. Česti pothvati u gornjem registru testiraju izdržljivost izvođača. Razdvojene melodijske figure i stalni skokovi u gornji registar i iz gornjeg registra, zajedno s intervalnim sekvencama predstavljaju izazov izvođačima. Od proširenih tehnika javljaju se *flutter* i *glissando*⁴ (tal., od franc. *glisser*: kliziti).

---

⁴ *Glissando*. u glazbenoj izvoditeljskoj tehnici, brza pasaža virtuoza značaja (*glissando*. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristup: 6.6.2023. [<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=22318>])

3.8.3. Etide za trubu

Vingt Études Marcela Bitscha obradio je Raymond Sabarich, utemeljitelj moderne francuske škole sviranja trube. Smatra ⁵ da je jedan od glavnih problema u podučavanju Bitschovih etida nedostatak pozornosti posvećene francuskom izgovoru, to jest da je poželjno da izvođač razumije osnove francuskog izgovora i način na koji utječe na artikulaciju.

3.9. Charles Chaynes

Charles Chaynes bio je francuski skladatelj. Rođen je 1925. godine u francuskom gradu Toulouseu. Interes za glazbu naslijedio je od svojih roditelja, koji su se profesionalno bavili glazbom. Otac je podučavao violinu, a majka glazbenu teoriju na Konzervatoriju za glazbu u Toulouseu. Uz njihovu podršku, počeo je skladati u dobi od 15 godina.

Nakon školovanja u Toulouseu, upisao je harmoniju, kompoziciju, fugu i violinu na Konzervatoriju u Parizu. Osvojio je nagrade iz harmonije, kompozicije, fuge i violine. Godine 1951. dobitnik je prve nagrade *Grand Prix de Rome* za svoju kantatu *Et l'homme vit se rouvrir les portes*. Nagrada mu je omogućila studij u Rimu uz financijsku potporu. Od 1952. do 1955. godine radio je u Francuskoj akademiji u Rimu. Chaynes se vratio u Pariz 1956. godine i počeo raditi za francusku radio stanicu L'ORTF kao producent. Godine 1960. osvojio je nagradu princa Pierra od Monaka za glazbu, a 1965. godine *Grand Prix Musical* grada Pariza. Iste je godine postao kontrolor u ORTF-u, gdje je nadgledao sve francuske javne televizije i radijske programe. Godine 1975. unaprijeđen je u glavnog direktora glazbene kreacije u ORTF-u. Tu je poziciju držao do umirovljenja iz radija 1990. godine.

Razumijevanje procesa snimanja snažno je utjecalo na njegov skladateljski stil. Uz nekoliko opera, jednu simfoniju i komorna djela, Chaynes je skladao koncerte za trubu, violinu, klavir i orgulje te dva orkestralna koncerta. Njegov klavirski koncert prouzročila je 1967. godine Yvonne Loriod, supruga Oliviera Messiaena. Odlazak u mirovinu omogućio mu je slobodnije skladanje i pisanje većih djela. Preminuo je 2016. godine.

---

⁵ Duke, Evan Benjamin. "LANGUAGE AS A PERFORMANCE PARAMETER: THE MARCEL BITSCH VINGT ETUDES" (2012.). Theses and Dissertations--Music. 2.

Pristup: 9.6.2023. [https://uknowledge.uky.edu/music_etds/2]

3.9.1. Koncert za trubu

Charles Chaynes skladao je *Concerto pour Trompette et Orchester* za natjecanje 1956. godine. Ovo je djelo bilo pisano za kornet. Ima tri stavka, u odnosu brzi – polagani – brzi, uz orkestralnu pratnju. Prvi stavak ima dvije različite melodijske teme, jednu uglastu, artikuliranu i drugu glatku, pjevnu. Završava produženom *kadencom*, prikazujući izvođačeve izražajne i tehničke vještine. Drugi se stavak nadovezuje na tajanstvenu melodijsku temu iz prvog i ima dramatičnu gradaciju do vrhunca stavka, kako u dinamici tako i u rasponu. Stavak završava vrlo tiho, pripremajući pozornicu za dramatičan ulazak u finale. Treći stavak, *Allegro giocoso*, zajednički je nalet tehnički izazovnih odlomaka, s postojanim hodom do kraja. Chaynesovo je djelo zahtjevno iz tehničke perspektive zbog kromatike i široka raspona tonova. Trajanje djela je dvanaest i pol minuta uz ograničene mogućnosti za odmor, stoga predstavlja izazov.

3.10. Jacques Castérède

Jacques Castérède bio je francuski skladatelj i pedagog rođen 1926. godine u Parizu. Od ranog djetinjstva pokazivao je izraziti talent za glazbu, a već ga je od pete godine majka učila svirati klavir.

Studirao je na Pariškom konzervatoriju, gdje je bio učenik slavnog skladatelja Oliviera Messiaena. Između 1948. i 1950., Castérède je osvojio nagrade za klavir, komornu glazbu, harmoniju, kompoziciju i glazbenu analizu. Diplomirao je 1950. godine. Tri godine nakon, postao je dobitnik prestižne nagrade *Grand Prix de Rome*, što mu je omogućilo da od 1954. do 1958. boravi u Rimu. Tamo je upoznao skladatelja Dariusa Milhauda koji je postao njegov mentor.

Castérède se ubrzo vratio u Francusku i započeo karijeru skladatelja. Njegova glazba kombinira tradicionalni francuski stil s modernim tehnikama i nekonvencionalnim harmonijama. U svojim djelima često je uključivao razne instrumente. Godine 1960. zaposlio se na Pariškom konzervatoriju kao pružatelj glazbene naobrazbe pjevačima, a kasnije je preuzeo ulogu direktora studija. 1971. godine postao je nastavnik napredne glazbene analize, a 1988. je imenovan kao predavač kompozicije, predmeta koji je ranije predavao na *École Normale de Musique* u Parizu.

Dobitnik je brojnih priznanja za svoj rad, uključujući Nagradu Francuske akademije i Nagradu Grada Pariza za glazbu. Preminuo je 2014. godine u Colombesu u Francuskoj.

3.10.1 *Brèves Rencontres*

Djelo *Brèves Rencontres* sastavljeno je od triju kratkih komada za B ili C trubu i klavir. Castérède ga je skladao na zahtjev Pariškog konzervatorija, kao obveznu skladbu za natjecanje tadašnjih studenata trube. Naslov *Brèves Rencontres* (fr. "Kratki susreti"), izabrao je kako bi prikazao vremensko ograničenje stvaranja djela. Naslovi stavaka *Divertissement*, *Pavane* i *Scherzo* izražavaju izvornu namjenu uporabe pojmova iz skladbi 17. stoljeća, a te se veze mogu čuti i unutar glazbe. Stavci su kratki i jezgroviti, ukupnog trajanja od osam minuta.

Unutar ovog djela Castérède koristi brojne komponente poput harmonije, ritma, metričke neskladnosti, ritamsko-melodijskog motivskog razvoja i tišine kako bi se definirale osnovne formalne strukture unutar pokreta.

Brèves Rencontres sadrži široku lepezu problema koje izvođač mora prevladati. Ove kompozicijske tehnike karakteristične su za Castérèdeov stil pisanja jer čine izvedbu tehnički teškom u smislu ritma, artikulacije i izdržljivosti.

4. Istaknuti skladatelji francuske škole stranog podrijetla

4.1. Théo Charlier

Theo Charlier bio je belgijski trubač, skladatelj i profesor na Konzervatoriju *Koninklijk* u Bruxellesu. Rođen je 1868. godine u Selci u sjevernoj Francuskoj. Bio je izuzetno talentiran glazbenik koji je već sa sedam godina pokazivao interes za trubu. Nakon završetka studija na Pariškom konzervatoriju, gdje je studirao u klasi slavnog trubača J. B. Arbana, postao je član orkestra *Opéra-Comique* u Parizu.

Godine 1892. pridružio se Bostonskom simfonijskom orkestru. Potom se vratio u Europu gdje je bio aktivni trubač u nizu orkestara, među kojima su bili Orkestar koncertnog društva Pariškog konzervatorija i Orkestar Bečke državne opere. Dok je djelovao kao izvođač, Charlier je napisao niz skladbi za trubu, koje su danas klasični standardi u svijetu trubačke glazbe.

Kasnije se posvetio pedagogiji i postao profesor trube na Konzervatoriju *Koninklijk* u Bruxellesu, gdje je predavao od 1900. do 1933. godine. Njegov pristup podučavanju trube bio je inovativan pa je stekao reputaciju kao jedan od najboljih pedagoga trube svog vremena.

Theo Charlier ostao je jedan od najznačajnijih belgijskih trubača i pedagoga, čiji su rad i skladbe utjecali na generacije glazbenika i nastavljaju inspirirati buduće naraštaje. Preminuo je 1944. godine u Bruxellesu.

4.1.1. *Solo de Concours*

Ovo djelo nastalo je 1900. godine. Tijekom Charlieova mandata na Konzervatoriju u Liegeu, od 1901. do 1943., 47 njegovih učenika osvojili su nagrade na nacionalnim solističkim natjecanjima diljem Francuske.

Solo de Concours je i danas najpoznatije djelo koje izvode studenti Konzervatorija u Liegeu. Zbog popularnosti je uvršteno na Pariški konzervatorij kao natjecateljsko djelo. Dokaz je Charlierova talenta kao skladatelja i pedagoga. Kompozicija je prohodno komponirana i sastoji se od tri dijela, Allegro – Lento – Allegro.

Solo de Concours valjan je dodatak repertoaru trubača koji uključuje raspon, tehniku sviranja višestrukog jezika i fleksibilnost usana. Ovi tehnički zahtjevi nužni su za napredovanje u zvanju trubača, kao i za razvoj na instrumentu. Predanost i dosljedno vježbanje Charlieovih etida pomoći će izvođaču da stekne potrebnu tehniku za izvedbu ovog djela.

4.1.2. Etide za trubu

Početak 20. stoljeća, skladatelji i dirigenti su imali visoka očekivanja od trubača u orkestru. Spoznavši to, Charlier je napisao etide koje obuhvaćaju sve tehničke elemente potrebne studentima kako bi lakše savladali tehniku sviranja na svom instrumentu. Nakon proučavanja etida moguće je identificirati neke od proširenih tehnika sviranja trube koje se ističu kroz cijelu knjigu s etidama pod nazivom *36 Études transcendantes*. Izvođač mora biti sposoban jednakom kvalitetom i brzinom svirati u svim tonalitetima. Shodno tome, većina Charlierovih etida sadrži promjenu tonaliteta, dvostruke povisilice i snizilice, kao i enharmoniju. Etide zahtijevaju vještinu čitanja ritmova kraćih vrijednosti i punktiranih ritmova, često pisanih za izvođenje višestrukim jezikom, uključujući brojne primjere sinkopa i promjene mjere, nekad i višestruke.

4.2. George Enescu

George Enescu bio je rumunjski skladatelj, dirigent, violinist i pedagog. Rođen je 1881. u Liveni u tadašnjoj Kraljevini Rumunjskoj.

Svoje djetinjstvo posvetio je glazbi. Sa samo četiri godine počeo je svirati violinu, a sa sedam je primljen na Konzervatorij u Beču i tako postao najmlađi student upisan na Bečki konzervatorij. Kao čudo od djeteta, Enescu je počeo eksperimentirati sa skladanjem u ranoj dobi. Za vrijeme boravka u Beču, studirao je violinu pod mentorstvom Josepha Hellmesbergera ml. Akademija mu je pružila priliku da upozna mnoge velike skladatelje poput Beethovena i Brahmsa. Međutim, najveći utjecaj na njega imao je francuski skladatelj César Franck, na čiji se stil komponiranja ugledao Enescu pišući monotematske kompozicije. Njegove skladbe sadrže elemente rumunjske narodne glazbe. Unatoč velikom utjecaju na glazbu svog vremena, Enescu je bio skroman i nije tražio slavu. Ostavio je iza sebe bogatu ostavštinu glazbe koja je i danas omiljena među ljubiteljima klasične glazbe diljem svijeta. Preminuo je 1955. godine u Parizu.

4.2.1. Légende

Nakon diplomiranja na Pariškom konzervatoriju 1899. godine, Enescu je dobio zadatak da napiše kompoziciju za natjecanje koje se održalo 1906. godine. Tako je nastala skladba *Légende* skladana za C trubu. Enescu ju je odlučio posvetiti profesoru trube Merriju Franquinu.

Ovo virtuozno djelo započinje polaganim uvodom koji se razvija u harmonijski bogatu i zadivljujuću brzu dionicu. Ekstremni raspon, duge fraze i višestruki jezik samo su neki od izazova za trubače u ovoj skladbi. Danas je *Légende* popularno djelo koje se izvodi diljem svijeta.

4.3. Arthur Honegger

Arthur Honegger bio je švicarsko-francuski skladatelj i dirigent. Rođen je 1892. u Le Havreu, u Normandiji, u obitelji švicarskog oca i francuske majke. Kao dijete, preselio se u Švicarsku, gdje je proveo većinu svog života i postao jedan od najpoznatijih švicarskih skladatelja.

Honegger je studirao violinu, harmoniju i kontrapunkt na Konzervatoriju u Zürichu. Nakon toga je preselio u Pariz, gdje je upoznao druge slavne skladatelje poput Stravinskog, Ravela i Milhauda, s kojima je razvijao svoj jedinstveni stil.

Tijekom Prvog svjetskog rata, služio je u Švicarskoj vojsci, što je utjecalo na njegovu glazbu. Neka od njegovih najpoznatijih djela sadrže teme povezane s ratom i smrti.

Njegov stil glazbe kombinira tradicionalne harmonije i melodije s modernim ritmovima i harmonijama. Bio je jedan od prvih skladatelja koji su koristili elektroničke instrumente u svojoj glazbi. Često koristio teme iz francuske i švicarske folklorne glazbe. Napisao je velik broj djela za orkestar, opere, balete i filmsku glazbu. Bio je cijenjen kao dirigent, putovao je po cijelom svijetu i dirigirao mnogim slavnim orkestrima. Njegova djela i danas su popularna i izvode se diljem svijeta. Ostavio je značajan utjecaj na svjetsku glazbenu scenu. Preminuo je 1955. godine u Parizu.

4.3.1. *Intrada*

Intrada je djelo skladano 1947. za C trubu i klavir. U izvornom značenju, "intrada" označava glazbu koja prati ulazak lika na pozornicu ili signalizira početak nekog drugog djela. Ovo djelo zahtijeva ekstremnu tehničku sposobnost i muzikalnost. Traženo je na brojnim audicijama diljem svijeta kako bi izvođač prikazao potrebnu fluidnost u ulasku i izlasku iz registara uz dosljednost zvuka, snage i jezgre, istovremeno prikazujući individualni stil.

Honeggerova *Intrada* postala je dokaz vještine solo trubača u artikulaciji, fraziranju, izdržljivosti i opsegu. Traje ukupno pet minuta, često se izvodi i predstavlja izazov trubačima diljem svijeta zbog širokog raspona, trostrukog jezika i visokog registra.

5. Elementi *jazza* u trubačkoj literaturi francuskih skladatelja

Francuski skladatelji za trubu, poput Bozze i Joliveta, koristili su određene elemente *jazza* koji su utjecali na njihovu glazbenu estetiku. U elemente koji su se pojavljivali u literaturi francuskih skladatelja za trubu ubrajamo ritmičku i harmonijsku raznolikost, improvizaciju, uporabu *bluesa*, *jazz* harmonije i *jazz* instrumenata. Često su koristili ritmičke i harmonijske ideje inspirirane *jazzom*, poput *swing* ritma, sinkopiranja, raznih ritmičkih uzoraka i progresija akorda karakterističnih za *jazz* glazbu pa su na taj način obogatili svoje skladbe.

Među skladbe u kojima su prepoznati elementi *jazza* svakako ubrajamo Koncert za trubu i orkestar Henrija Tomasija, Jolivetov Drugi koncert za trubu, Bozzini *Caprice* i *Concertino* te *Impromptu* Jacquesa Iberta.

Jazz je poznat po svojoj tradiciji improvizacije, a francuski skladatelji često su uključivali upravo elemente improvizacije u obliku solističkih pasaža u kojima trubač ima slobodu interpretacije i ekspresije i koristili *jazz* harmonije koje uključuju kompleksne akordne progresije. Uz to, ponekad su u svoja djela uključivali "*jazz* instrumente", poput kontrabasa, klavira, bubnjeva ili saksofona, kao pratnju trubi u svojim skladbama.

Iako su elementi *jazza* prisutni u literaturi velikog broja francuskih skladatelja za trubu, važno je napomenuti da je svaki skladatelj imao svoj individualni stil i pristup, stoga se elementi mogu razlikovati od skladatelja do skladatelja ili od djela do djela kao što je slučaj kod Bozze.

6. Zaključak

Francuski skladatelji za trubu ostavili su neizbrisiv trag u glazbi 20. stoljeća. Njihove inovativne skladbe oblikovale su trubački repertoar i utjecale na izvedbenu praksu. Pišući svoje skladbe, francuski skladatelji istraživali su nove zvučne mogućnosti trube, proširivali njezin registar, koristili razne efekte i stvarali bogate teksture.

Utjecaj francuskih skladatelja za trubu proteže se i izvan Francuske, oblikujući i nadahnjujući trubače diljem svijeta. Njihove skladbe postale su standardni dio repertoara trubača i stvaraju izazove pri interpretaciji. Pridonijeli su razvoju tehničkih vještina trubača, istraživanju novih zvukova i eksperimentiranju s izražajnošću instrumenta.

Francuski skladatelji za trubu također su obogatili glazbenu kulturu i naslijeđe 20. stoljeća svojom originalnošću, bogatstvom melodija i dubokom ekspresijom. Njihove skladbe odraz su estetike francuskog glazbenog jezika i izražavaju emotivnost, poetičnost i virtuoznost. Njihov utjecaj ostaje prisutan i cijenjen među trubačima, glazbenicima i ljubiteljima glazbe diljem svijeta, što svjedoči o njihovom doprinosu glazbi 20. stoljeća.

7. Literatura

Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Prix de Rome". *Encyclopedia Britannica*, 2019. <https://www.britannica.com/art/Prix-de-Rome>. (pristup: 1.6.2023.)

Dovel, Jason. *The Influence of Jazz on the Solo Trumpet Compositions of Eugène Bozza*. University of North Texas. 2007.

Justus, Timothy Wayne. *Twentieth Century Music for Unaccompanied Trumpet: An Annotated Bibliography*. LSU Historical Dissertations and Theses, 1995.

Klinefelter, Katherine Lee. *An examination of Andre Jolivet's Concertino for trumpet, Oskar Bömhe's Concerto for trumpet in F minor, Tomoso Albinoni's Sonata á 6 con tromba, and Manuel de Falla's Suite of old Spanish dances*. 2011.

Radica, Davorka. *Glazba 20. stoljeća – smjernice usvajanja novog glazbenog jezika*. Bašćinski glasi [Internet]. 2009 (pristup: 14.5.2023.); 9 - 10(1):413-427. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/257853>

Reyes, Benjamin Edward. *A Study of Standard Trumpet Repertoire Through Recital Preparation and Performance*. 2016.

Schmid, William Albert. University of North Texas ProQuest Dissertations Publishing. 1991.

Stoupy, Etienne Denis. *A Performance Guide to the Trumpet Repertoire of Jacques Castérède Focusing on Brèves Rencontres and Concertino for Trumpet and Trombone*, dissertation, May 2011; Denton, Texas.

Tucker, Benjamin Scott. *Atonality, modality, and incantation in two works for trumpet by André Jolivet, with a discussion of his technical and aesthetic principles*. 1994.

<https://www.eugenebozza.com/> (pristup: 20.4.2023.)